

Asia: VN/34558/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentteja rakentamislain muutoksista

Yleisiä huomioita rakentamislain ja siihen liittyvien lakien muutosesityksen valmistelusta

Pirkanmaan maakuntamuseo, alueellinen vastuumuseo, katsoo tärkeäksi nostaa aluksi esiin muutamia yleisiä seikkoja nyt käsillä olevasta lakimuutosesityksestä ja sen valmistelusta. Lakimuutosesitys vaikuttaa kokonaisuudessaan kovalla kiireellä valmistellulta. Se sisältää suhteellisen isoja muutoksia nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain sekä vuonna 2023 hyväksytyyn rakentamislain mukaiseen järjestelmään. Muutosesityksen sanamuotoihin liittyy paljon tulkinnan varaa ja epäselvyyttä.

Lakimuutokselle asetettuja tavoitteita, kuten hallinnollisen taakan kevenemistä, byrokratian vähenemistä ja valitusoikeuden selkeytymistä ei Pirkanmaan maakuntamuseon näkemyksen mukaan ole esitetyillä muutoksilla mahdollista saavuttaa. Maakuntamuseo pitää myös moitittavana, että, vaikka muutosesitys sisältää kohtia, jotka liittyvät ELY-keskusten ja museoviranomaisten tehtäviin ja oikeuksiin, lausuntopyyntöä ei jakelulistan perusteella ole lähetetty kaikille ELY-keskuksille eikä kulttuuriympäristötehtävää hoitaville alueellisille vastuumuseoille ja niillekin, joille se on lähetetty, lausuntopyyntö on tullut viiveellä.

Esitykseen sisältyvä viranomaisten työhön ja kulttuuriperintöön kohdistuva vaikutustenarviointi on puutteellinen. Erityisesti kulttuuriympäristöjen (rakennetut kulttuuriympäristöt, arkeologinen kulttuuriperintö ja kulttuurimaisemat) arvoihin kohdistuvaa vaikutusten arviointia tulisi täydentää (Ympäristövaikutukset 4.2.4.ja Vastuu ympäristöstä 10.3.).

Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että esitetyt lakimuutokset heikentävät monilla tavoin kulttuuriympäristön vaalimistehtävää hoitavien viranomaisten vaikutusmahdollisuuksia, kuten

myöhemmissä pykäläkohtaisista kommentteistamme käy ilmi. Hoidetut ja elinvoimaiset kulttuuriympäristöt ovat osa kerroksista nyky-ympäristöä, sivistysvaltion tunnusmerkki, voimavara, matkailuvaltti ja osa kulttuurisesti kestävästä kehityksestä. Tämä kulttuuriympäristöjen merkitys on Suomessa ollut jo pitkään hyvin tunnistettu mikä näkyy mm. Suomen ratifioimissa kansainvälisissä sopimuksissa (Faron ja Århusin sopimukset) sekä kulttuuriympäristöjen vaalimiseen tähtäävissä lukuisissa eri laissa ja asetuksissa. Suojelua ohjaavat erityisesti laki Museovirastosta (282/2004), Museovirastosta annettu asetus (407/2004), museolaki (314/2019), laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) ja muinaismuistolaki (295/1963). Lisäksi kulttuuriympäristöjen vaalimiseen tähtääviä säännöksiä on mm. perustuslaissa (731/1999, 20 §), kirkkolaisissa (1054/1993), laissa Väylävirastosta (862/2009, 2 §), maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) ja rakentamislaisissa (751/2023).

Vuonna 2023 hyväksytty rakentamislaki ei kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta olennaisesti poikennut aiemmasta maankäyttö- ja rakennuslaista. Siihen sisältyy säännöksiä, joiden voi katsoa edistävän paitsi rakennusperinnön myös arkeologisten suojelukohteiden säilymistä maankäytössä. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että nyt esitetyistä rakentamislain muutoksista kulttuuriympäristön vaalimismahdollisuuksia heikentävät erityisesti pykälät 17, 56, 179, 181 ja 182 sekä joissain tilanteissa 68 a.

17 § Rakennusjärjestys

Lakiehdotuksessa on esitetty lisättäväksi uusi momentti, jonka mukaan rakennusjärjestyksellä ei voitaisi muuttaa rakentamislain 42.1 §:n luvanvaraisuuden rajaa. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo esitetyn lisäyksen heikentävän merkittävästi mahdollisuuksia ohjata rakentamisen määrää, ympäristöön soveltuvuutta tai kulttuuriympäristön huomioimista. Rakentamista ohjaavat kaavat, erityisesti asemakaavat, ovat monilla alueilla Pirkanmaalla ja koko Suomessa kaavoituksen niukoista resursseista johtuen vanhentuneita etenkin kulttuuriympäristön vaalimisen osalta. Lisäksi on laajoja alueita, joilla ainoa voimassa oleva kaava on maakuntakaava. Näin ollen monia kulttuuriympäristön vaalimiseen liittyviä asioita joudutaan käsittelemään lupaprosesseissa ilman kaavallista ohjausta. Näillä alueilla on kuntien rakennusjärjestysten avulla voitu ohjata rakentamista ja huomioida myös kulttuuriympäristöön liittyviä arvoja. Rakennusjärjestykset uudistetaan säännöllisesti noin 10 vuoden välein, joten ne pysyvät paremmin ajan tasalla. Kyseisestä lisäystä momentista tulisi luopua, sillä rakennusjärjestystä tarvitaan edelleen ohjaamaan rakentamisen luvanvaraisuuden rajaa tilanteissa, joissa kaava ei ohjaa toimintaa lain ensisijaisesti tarkoittamalla tavalla.

56 § Purkamisluvan edellytykset

Lakiehdotuksen 56 §:n mukaan rakennusvalvontaviranomainen voisi myöntää purkamisluvan, jos rakennusta ei ole suojeltu kaavassa tai lain nojalla. Kaava ei kuitenkaan saisi olla vanhentunut ja kaavoittamattomalla alueella rakennuksen purkaminen ei saisi aiheuttaa haittaa tulevalle kaavoitukselle tai alueidenkäytön muulle järjestämiselle. Vuonna 2023 hyväksytyssä

rakentamislaisissa ko. pykälä oli kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta onnistuneesti muotoiltu. Lakiehdotuksessa purkamisluvan edellytyksiä on monin tavoin helpotettu, mitä ei voida pitää kestäväen kehityksen, etenkin kulttuurisesti kestäväen kehityksen, näkökulmasta onnistuneena ratkaisuna.

Pirkanmaan maakuntamuseo näkee lakiehdotuksen 56 §:n rakennetun kulttuuriympäristön ja -maiseman suojelun näkökulmasta monin tavoin ongelmallisena. Ensinnäkin, kuten jo edellä 17 §:n yhteydessä on mainittu, suurella osalla Pirkanmaata on voimassa ainoastaan maakuntakaava, ja monet asema- ja yleiskaavoista on laadittu ennen vuotta 1986, jolloin niistä pääsääntöisesti puuttuvat kulttuuriympäristön vaalimiseen tähtäävät merkinnät. Rakennettua ympäristöä ja sen arvoja koskevia selvityksiä taas tehdään pääasiassa kaavoituksen yhteydessä. Kaavoittamattomien alueiden rakennetun ympäristön arvoista ei näin ollen ole käytettävissä ajantasaista tietoa, ja ainoastaan murto-osa niiden kulttuurihistoriallisesti arvokkaista rakennuksista on suojeltu. Myös vanhentuneiden kaavojen alueella sijaitsee runsaasti kulttuurihistoriallisesti arvokasta rakennuskantaa, joihin ei kohdistu suojelumerkintöjä tai joita ei ole lailla suojeltu. Lisäksi rakentamislaisissa ei määritellä kriteereitä, joilla kaavan vanhentuneisuus voitaisiin yhdenmukaisesti arvioida. Lakimuutos johtaisi todennäköisesti epätasa-arvoisiin tulkintoihin kaavojen vanhentuneisuudesta sekä purkamislupien myöntämiseen kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille.

Lakiehdotuksen 56 §:n yksi muun kuin suojellun rakennuksen purkamisluvan myöntämisen perusteista on, että purkaminen johtaa purkumateriaalin uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen. Laissa ei tarkemmin määritellä, millaista kierrättämistä tarkoitetaan tai minkälainen laajuus olisi riittävä. Lupakäsittelijän vastuulle jää arvioida, riittääkö, jos pieni määrä purettavan rakennuksen ikkunoista käytetään toisaalla tai pieni osa betonirungosta murskataan infrarakentamiseen. Tämän tyyppinen ratkaisu ei olisi kestäväen kehityksen eikä etenkin kulttuurisesti kestäväen kehityksen näkökulmasta myönteistä. Riittävä rakennusosien uudelleenkäyttö tai kierrätys on tärkeä määritellä nyt esitettyä tarkemmin.

Muut 56 §:ssä esitetyt muun kuin suojellun rakennuksen purkamisluvan myöntämisen perusteista ovat: "1) rakennus sijaitsee kunnassa, jossa rakennukset ovat menettäneet suurimman osan arvostaan, 2) rakennukselle ei ole enää osoitettavissa käyttötarkoitusta tai 3) rakennuksen kunto ja korjausmahdollisuudet ovat huonot". Näihin sanamuotoihin liittyy erityisen paljon tulkinnan varaa ja epäselvyyttä. Kohdassa 1 mainitulla rakennusten arvolla viitataan ilmeisesti rakennusten rahalliseen arvoon. Rakennusten rahallinen arvo vaihtelee mm. kausittain, rakennustyypeittäin ja alueittain niiden sijainnin mukaan. Tilastotietoa kunnista, joissa (kaikki?) rakennukset ovat (pysyvästi?) menettäneet suurimman osan arvostaan ei liene satavilla. Niin ikään epäselväksi jää, miten tai kenen toimesta arvioidaan, että rakennukselle ei ole enää osoitettavissa käyttötarkoitusta tai että rakennuksen korjausmahdollisuudet ovat huonot. Riittääkö, jos rakennuksen nykyisellä omistajalla ei ole osoitettavissa käyttötarkoitusta tai ettei omistajalla juuri nyt ole varaa korjata sitä?

56 §:ssä esitetään myös, että kunnanvaltuusto voisi tietyin ehdoin myöntää luvan asemakaavalla suojellun rakennuksen purkamiseen. Muutosehdotus muodostaa tavallaan uuden vain kunnan omistamia rakennuksia koskevan poikkeamislupamenettelyn (poikkeaminen asemakaavan suojelumääräyksestä) kanssa rinnakkaisen menettelytavan. Ratkaisua ei voida pitää tasavertaisuuden tai kulttuuriympäristön arvojen vaalimisen näkökulmasta onnistuneena. Kaikkien osapuolien näkökulmasta selkeämpi ja tasapuolisempi olisi nykyinen tilanne, jonka mukaisesti kunta voi aina halutessaan laatia asemakaavamuutoksen, jossa asia ratkaistaan.

Kunnanvaltuuston asemakaavalla suojellulle rakennukselle myöntämän purkamisluvan ehdoissa on useita ongelmallisia kohtia. Yksi ehdoista on, että ”2) rakennus ei ole ... taloudellisesti korjattavissa”. Jää epäselväksi, mitä tällä tarkoitetaan ja viitataan mahdollisesti kustannustehokkuuteen vai tarkoitetaanko, että rakennuksen kunnostaminen (uudis-)käyttöön on kalliimpaa kuin uuden vastaavan rakennuksen rakentaminen. Rakennus on suojeltu asemakaavassa sen merkittävien kulttuurihistoriallisten arvojen vuoksi. Eesityksen mukaan kunnanvaltuusto voisi jatkossa ratkaista rakennuksen kohtalon puhtaasti taloudellisten arvojen näkökulmasta.

Erityisen ongelmallinen on viimeinen ehto 5 ”rakennus ei ole valtakunnallisesti merkittävä”. Tällä vaikutetaan viitattavan rakennuksen kulttuurihistorialliseen arvoon. Suomessa ei ole käytettävissä kattavaa ja ajantasaista aineistoa, jonka perusteella olisi yksiselitteisesti määriteltävissä onko jokin rakennus valtakunnallisesti, maakunnallisesti vai paikallisesti merkittävä. Museoviraston viimeksi vuonna 2009 päivittämässä Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt - inventoinnissa (RKY-inventoinnissa) on määritelty valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen aluerajaukset. Kaikkia kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennetun ympäristön ilmiöitä ei ole päivityksessä huomioitu, esimerkiksi moderni rakennusperintö on pääosin jätetty huomiotta.

RKY-alueiden rajauksiin liittyvät vain lyhyet sanalliset kuvaukset alueen historiasta, ominaispiirteistä ja arvoista. Alueiden kuvauksissa mainitaan joitain yksittäisiä alueen rakennuksia, joiden voidaan tällä perusteella arvioida olevan valtakunnallisesti merkittäviä, mutta kuvauksissa ei mainita kaikkia alueiden rakennuksia, ja aluerajaukset sisältävät myös uudisrakentamista sekä alueen luonteeseen sopimattomia rakennuksia. Yksittäisten rakennusten arvottaminen edellyttäisi RKY-inventointia huomattavasti tarkempaa, rakennuskohtaista inventointia.

Asemakaavan suojelumerkinnät perustuvat yleensä kaavoituksen yhteydessä laadittuun kaava-alueen rakennetun ympäristön inventointiin, mutta näissä selvityksissä ei pääsääntöisesti arvioida yksittäisiä rakennuksia asteikolla valtakunnallinen/maakunnallinen/paikallinen. Arvoasteikolle ei myöskään museoviranomaisten keskuudessa ole olemassa yhteisesti sovittuja tai hyväksytyjä kriteerejä.

Edellä mainitut perustelut huomioiden Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että lakimuutoksen perustelujen valossa jää epäselväksi, mitä 56 §:n muutoksella tavoitellaan. Mikäli muutosehdotuksen

pykälä hyväksyttäisiin, tulisi se todennäköisesti johtamaan tilanteeseen, jossa rakennussuojelua olisi välttämätön nykyistä huomattavasti laajemmin hoitaa rakennussuojelulain avulla. Sujuvoittamisen sijaan kaikkien osapuolien työmäärä lisääntyisi ja rakennuksille määrättäisiin pitkiä vaarantamiskieltoja suojeluesitysten käsittelyprosessien ajaksi. Maakuntamuseo katsoo, että ko. pykälämuutoksesta tulisi luopua siihen liittyvien epäselvyyksien ja tulkinnanvaraisuuden vuoksi sekä siksi, että se on mitä ilmeisimmin lakimuutokselle asetettujen tavoitteiden vastainen.

68 a § Rakentamisluvan käsittelyaika

Esityksen mukaan rakennusvalvontaviranomainen veloitetaan ratkaisemaan rakennuslupahakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lupahakemus liitteineen on vastaanotettu rakennusvalvonnassa. Säännöksen perustelussa todetaan, että määräaikaa laskettaessa otetaan tarvittaessa huomioon prosessit, jotka liittyvät erillislakien vaatimuksiin. Aikamääre on huomattavan tiukka, mikäli alueelta tunnetaan ennestään tai on löydettävissä uusia muinaismuistolain suojaamia kohteita, jotka vaativat arkeologisia tutkimuksia. Aikamääreestä säännellessä pykälän perusteluissa tulisi ottaa huomioon ne tilanteet, joissa museoviranomainen kertoo lausunnossaan, että alueella sijaitsee tai saattaa sijaita arkeologinen suojelukohde. Mikäli rakennuspaikan arkeologisissa tutkimuksissa löytyy kiinteä muinaisjäännös, se estää muinaismuistolain nojalla rakentamisen suunniteltuun kohtaan. Tällöin rakentamissuunnitelmaa on muutettava. Arkeologiset tutkimukset voivat sisältää usean vaiheen, ja ne voidaan tehdä vain lumettomana ja sulan maan aikana.

Edellä kuvattuja tapauksia tulee hallituksen esityksessä selventää, jotta rakennuslupaviranomainen tunnistaa tällaiset tilanteet ja pystyy ottamaan lupapäätöksissä asianmukaisesti huomioon arkeologisten kohteiden asettamat reunaehdot. Tällaisissa tilanteissa ei riitä rakentamislain 191 §, jossa yleisellä tasolla säädetään, että lupapäätöstä tehtäessä on lisäksi noudatettava, mitä muinaismuistolaissa säädetään. Myöskään 66 § ei ratkaise edellä kuvattuja ongelmia.

179 § Valitusoikeus rakentamisluvasta, 181 § Valitusoikeus toteuttamisluvasta ja 182 § Valitusoikeus purkamisluvasta

Lakiehdotuksen pykälissä 179, 181 ja 182 esitetään rajoituksia valitusoikeuteen erilaisissa lupa-asioissa tehdyissä päätöksissä. Vasta vuonna 2023 säädettyä rakentamislakia esitetään muutettavaksi niin, että rakentamislain valitusoikeuksien laajentamisesta luovuttaisiin. Maankäyttö- ja rakennuslakia sovellettaessa hallinto-oikeuksien päätöksissä on päädytty siihen, että alueelliset vastuumuseot ovat museoviranomaisia, joilla on oikeus valittaa myös paikallisesti arvokkaita kohteita koskevista lupapäätöksistä. Tähän verrattuna ns. lain korjaussarjan ehdotus kaventaa museoviranomaisen valitusmahdollisuuksia vallitsevaan tilanteeseen nähden rajaamalla paikallisesti arvokkaat (purkamislupa) ja suojelemattomat maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kohteet (rakentamislupa ja toteuttamislupa) sen valitusoikeuden ulkopuolelle.

Lisäksi lakiehdotuksessa rakentamis-, toteuttamis- ja purkamislupia koskeva ELY-keskusten valitusoikeus muutettaisiin vastaamaan MRL 192 §:ää ja valitusoikeus kumottaisiin sellaiselta rekisteröidyltä yhteisöltä, jonka toimialaan kuuluu kulttuuriperinnön vaaliminen tai rakennetun ympäristön laatuun vaikuttaminen. Tämä tarkoittaisi, että paikallisesti merkittävien kohteiden osalta valitusoikeus lupapäätöksestä olisi jatkossa vain kunnalla, naapurikunnalla, naapureilla ja kiinteistön omistajalla itsellään. Valitusoikeus kapenisi merkittävästi kaikilta kulttuuriympäristön asiantuntijoilta tai arvojen säilymisestä vastaavilta tahoilta.

Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että samat seikat, jotka on edellä 56 §:ää koskien nostettu esiin liittyen laajoihin yleis- tai asemakaavoittamattomiin alueisiin, kaavojen vanhentuneisuuteen, inventointien sisältöön ja kattavuuteen sekä arvoasteikkoon (valtakunnallisesti/maakunnallisesti/paikallisesti merkittävä), koskevat myös lakiehdotuksen pykälää 179, 181 ja 182. Lisäksi on todettava, että esimerkiksi Pirkanmaalla se, mitä edellä on kerrottu RKY-inventoinnista, pätee pitkälti myös maakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen inventointeihin. Ne on laadittu maakuntakaavoituksen tarpeisiin, niissä on rajattu maakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön alueita ja myös maakuntakaavan merkinnät ovat (asemakaavoittamattomalla alueella) aluetasoisia. Lisäksi moderni 1960-90-lukujen rakennusperintö ei ole kuulunut maakunnallisen inventoinnin piiriin. Modernia rakennusperintöä koskeva maakunnallinen selvitys on Pirkanmaalla vasta suunnitteilla. Pirkanmaan maakuntamuseon käsityksen mukaan joissain maakunnissa tilanne on vielä heikompi: maakunnallisia inventointeja ei ole päivitetty tai tehty vielä olleenkaan.

Pirkanmaan maakuntamuseo myös huomauttaa, että kohde, jonka kulttuurihistorialliset arvot on arvioitu paikallisesti merkittäviksi, on yhä merkittävä. Paikallisesti merkittävä rakennus voi olla vaikkapa kylän ainoa säilynyt koulurakennus. Rakennustyyppiltään yleisenä sen kulttuurihistorialliset arvot eivät ehkä yllä valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviksi, mutta se voi olla erittäin merkittävä paikallisille ihmisille pitkäaikaisena kouluna, kokoontumistilana, juhla- ja harrastuspaikkana sekä kyläkuvallisesti keskeinen. Lakimuutosehdotus vaikuttaa pitävän paikallisesti merkittävää tai ei suojeltua kohdetta kategorisesti lähes arvottomana.

Silloin, kun ei ole käytössä ajantasaista ja kattavaa selvitystietoa yksittäisten rakennusten kulttuurihistoriallisesta arvosta (valtakunnallisesti/maakunnallisesti/paikallisesti merkittävä), ei ole myöskään mahdollista yksiselitteisesti määritellä, mitä rakennuksia valitusoikeus koskee ja mitä taas ei. Koska rakennusten arvottamista ei ole tehty yhdenmukaisesti eikä käytössä ole yhteisesti sovittuja määritelmiä valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittäville rakennuksille, on hyvin todennäköistä, että kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia koskevista lupapäätöksistä tehtäisiin valituksia hallinto-oikeuteen aivan kuten tähänkin asti ja oikeudessa jouduttaisiin valitusoikeutta määriteltäessä ratkomaan kasvavassa määrin arvottamiseen liittyviä kysymyksiä.

Pirkanmaan maakuntamuseo arvioi lisäksi, että, mikäli rakentamislain muutosehdotus hyväksytään tällaisenaan, tulee se vaikuttamaan myös siihen, millä tarkkuustasolla valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä jatkossa inventoidaan, millaisia

rakennetun ympäristön selvityksiä yleis- ja asemakaavoja varten laaditaan ja millaisia kaavamerkintöjä osoitetaan. Aiempaa huomattavasti tarkemmat selvitykset ja inventoinnit tulevat hidastamaan ja muuttamaan jo ennestään raskaita kaavoitusprosesseja huomattavasti raskaammiksi sekä tuottavat myös merkittävää taloudellista raskautta jo valmiiksi vaativiin kaavojen selvityshankkeisiin.

Valitusoikeuden poistamisen kaikilta sellaisilta tahoilta, jotka ajavat yleistä kulttuuriperinnön etua, voidaan myös nähdä olevan lakien ja sopimusten vastaista. Perustuslain 2 §:n mukaan "kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen". 20 §:n mukaan "vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille" ja "julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon". Myös kansainvälisissä Suomen ratifioimissa sopimuksissa, kuten Faron sopimuksessa ja Århusin sopimuksessa, on määritelty kansalaisten mahdollisuus osallistua omaan ympäristöönsä liittyvään päätöksentekoon ja kulttuuriperinnön arvojen vaalimiseen.

Lakimuutosesityksen vaikutusten arvioinnissa todetaan luvussa 4.2.3. lyhyesti, että museoviranomaisten toiminta vaikeutuisi valitusoikeuden poistamisen myötä. Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että vaikutustenarviointi on riittämätön eikä anna kuvaa lakimuutoksen todellisista vaikutuksista museoviranomaisen toiminnalle, museoviranomaisten tai kansalaisten vaikutusmahdollisuuksille sekä kulttuuriympäristön arvojen suojelulle.

Pirkanmaan maakuntamuseo katsoo, että kokonaisuutena arvioiden rakennuslain muutosehdotuksen ei voida nähdä saavuttavan keskeisiä tavoitteitaan, joiksi on määritelty hallinnollisen taakan keveneminen, byrokratian väheneminen, lupaprosessien sujuvoittaminen ja nopeuttaminen sekä valitusoikeuden selkeyttäminen. Maakuntamuseon näkemyksen mukaan lakimuutosehdotus tulee palauttaa valmisteluun.

2. Esityksen mukaan Ilmastaselvityksessä tulisi raportoida uuden rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki. Asetusvalmistelun helpottamista varten kysymme, tulisiko näkemyksesi mukaan vähähiilisyyсарviointi tehdä rakennukselle sekä rakennuspaikalle (rakennuspaikalla tarkoitetaan mm. rakennuksen perustuksia), vaikka hiilijalanjäljen raja-arvot on suunniteltu koskevan vain rakennusta?

Vastaus:

A: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää vain rakennuksen hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

B: Ilmastaselvityksen tulisi sisältää rakennuksen sekä rakennuspaikan hiilijalanjälki ja hiilikädenjälki

Muu kommentti [Pirkanmaan maakuntamuseolla ei ole tähän kommentoitavaa]

3. Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioit esitetyillä muutoksilla olevan edustamasi tahon kannalta?

Pirkanmaan maakuntamuseon näkemyksen mukaan esitetyn mukaisilla lain muutoksilla ei saavuteta taloudellista etua, vaan päinvastoin muutokset todennäköisesti lisäävät kaavoituksen, kulttuuriympäristön suojelutyön ja oikeuslaitoksen kustannuksia, kun mm. kaavojen selvitykset on tehtävä aiempaa tarkemmiksi, museoviranomaisten ja ELY-keskusten on tehtävä valituksia kohteista,

joiden arvostatus on epäselvä ja oikeus puolestaan joutuu ratkomaan, onko kohteella valtakunnallista, maakunnallista tai paikallista arvoa ja siten arvioimaan kenellä asiassa on valitusoikeus.

Esimerkiksi Pirkanmaalla ei ole käytössä selvitystietoa yksittäisten rakennusten kulttuurihistoriallisesta arvosta asteikolla valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittävä/arvokas, vaan valtakunnalliset ja maakunnalliset arvot on todettu arvoalueiden tasolla. Näin ollen ei ole mahdollista yksiselitteisesti määritellä, mitä rakennuksia valitusoikeus koskee ja mitä taas ei. Lakimuutos johtaisi todennäköisesti siihen, että kaikilla kaavatasoilla selvityksiä olisi tehtävä tarkemmalla, nykyään vain asemakaavatasolla käytettävällä rakennuskohtaisella tasolla.

4. Kommenteja alueidenkäyttölain 57, 188 a ja 197 §:stä

Pirkanmaan maakuntamuseolla ei ole tähän kommentoitavaa

5. Kommenteja ympäristönsuojelulain 156 b §:stä

Pirkanmaan maakuntamuseolla ei ole tähän kommentoitavaa

6. Kommenteja laista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympärisövaikutusten arvioinnista annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Pirkanmaan maakuntamuseolla ei ole tähän kommentoitavaa

Adel Vadim
Pirkanmaan maakuntamuseo